

PODGORICA - Gošća crnogorskih simfoničara na prošlonedjeljnom koncertu u CNP-u bila je mlada violončelistkinja zavidne internacionalne karijere, Maja Bogdanović. U interpretaciji Dvoržakovog „Koncerta za violončelo i orkestar u h-molu“, podgoričkoj publici ponudila je mnogo više od sjajne tehnike koju posjeduje. Snaga, energija, poletnost, samo su neke od riječi hvale kojom je kritika pratila njen nastup u Podgorici. Za Pobjedu mlada Beogradanka sa stalnom adresom u Parizu, govori o koncertu u CNP-u, saradnji sa našim muzičarima, ličnim muzičkim podvizima, francuskoj sceni...

POBJEDA: Kakve utiske nosite sa koncerta u Podgorici? **BOGDANOVIĆ:** Ovo je moja prva saradnja sa Crnogorskim simfonijskim orkestrom, ali imala sam priliku da prije nekoliko godina nastupim sa kolegama čelistima na festivalu „A tempo“. Upravo je taj prvi kontakt ostao u divnom sjećanju na pozitivnu atmosferu i muzičara i publike, pa sam se rado odazvala pozivu gospodina Žarka Mirkovića da nastupim sa odličnim i podmlađenim orkestrom. Prijatno sam iznenađena pažnjom publike i tišinom koja je vladala u sali, pogotovo prisustvom djece koju sam primijetila u prvim redovima, a koja su s velikom radoznalošću odslušala koncert do kraja. Volim kad publika ima spontane reakcije, tako da mi je aplauz poslije sporog stava ulio još veću energiju za završnicu.

POBJEDA: Jeste li tokom ove kratke saradnje sa crnogorskim simfoničarima mogli prepoznati specifičnosti koje odlikuju naš orkestar?

BOGDANOVIĆ: Da, neke stvari odmah se osjete. Vaš orkestar ima nevjerovatan potencijal i neke od najvećih kvaliteta, kao što su mladost i ljubav prema muzici. To je nešto što se čuje u svakoj noti. Uslovi u kojima muzičari svakodnevno rade zaista nijesu idealni i radujem se što će uskoro dobiti novu salu. Međutim, ono što odlikuje orkestre sa naših podneblja je upravo ta težnja dobrom rezultatu, uprkos svim problemima - i finansijskim i životnim. Već na prvim probama shvatila sam da oni cijene rad, tome pristupaju sa puno predanosti i poštovanja i rade u dobroj atmosferi. Takođe, drago mi je što sam vidjela i neko staro društvo iz zemunske muzičke škole. Već u prvim taktovima na koncertu, čula sam da svi daju maksimum i ta uzajamna energija nosila me je kroz muziciranje.

POBJEDA: Da li ste Dvoržak često izvodili?

BOGDANOVIĆ: Dvoržakov koncert naučila sam još u tinejdžerskim godinama, ali

INTERVJU: Maja Bogdanović, violončelistkinja

Velika djela često loše ostare

sam uvijek uspješno „izbjegavala“ da ga sviram sa orkestrom. Postoji jedan fenomen, a to je da takva monumentalna djela, koja se jako često izvode, često i loše „ostare“ uz neke duboko ustaljene i nepotrebne tradicije i transformišu se do neprepoznatljive mjere. I onda, kada uzmete partituru i pokušate da se ogradite od svih interpretativnih verzija koje su vam u ušima (htjeli vi to ili ne), tek onda krenete da otkrivete nove stvari i ulazite u srž djela. Nažalost, nemoguće je u današnje vrijeme biti neutralan i mnogi veliki umjetnici ostavili su jake pečate u izvođenju ovog repertoara. Ali, upravo u tome je i izazov. Tek na kraju studija posvetila sam se ovom koncertu, izvodila ga sa orkestrima u raznim djelovima svijeta i svaki naredni put kad mu se vratim, on evoluirao drugačije je izvođenje, shva-

tanje...

POBJEDA: Biti uspješan, osobito van domovine, dostići zavidnu karijeru - rezultat je čega?

BOGDANOVIĆ: Rezultat je mnogo odricanja, truda, vježbanja, podrške, uspona i padova, ali najviše tih uspona poslije padova. Kao neko ko dolazi „s brdovitog Balkana“, situacija je mnogo teža nego nekom ko se rodio u Francuskoj, na primjer. Odluka da odem na školovanje u Francusku nije bila laka. Prva prepreka je naravno bio zahtjevan prijemni ispit koji je trajao skoro mjesec, u više različitih etapa. A kad je taj dio bio uspješno obavljen, po povratku u Beograd, na završetak srednje škole, desila se politička nesreća i bombardovanje, samim tim i ogromni finansijski problemi. Moji roditelji su odlučili da mi omoguće da, ipak, sa 16 godina odem i živim

Muzika je kao učenje stranog jezika

POBJEDA: Da bismo donekle promijenili odnos prema klasičnoj muzici i muzičarima, potrebna je edukacija publike od najmlađih dana i promjena muzičkog ukusa. Kako to uraditi?

BOGDANOVIĆ: Otvorene probe za djecu i odrasle, odlazak muzičara u osnovne škole, vrtice, bolnice... susreti s umjetnicima. Treba otvoriti vrata publici i motivisati je da dođe na probe orkestra, da pokuša da razumije i nauči nešto. Kao što kaže veliki umjetnik Nikolaus Harnoncourt - publika je kao glavica luka, ima puno slojeva. Svako može da se pronade, na svakom nivou, da shvati muziku na svoj način, nema pogrešnih „odgovora i asocijacija“. Publika ne mora biti jako muzički obrazovana da bi odslušala neko muzičko djelo. Muzika je skoro kao učenje stranog jezika - što se ranije upoznate, cio svijet vam se otvara.

„svoj san na javi“. Prođali su bakin i djedov stan da bi mogli da finansiraju moju prvu godinu života u Parizu, u internatu za maloljetne. Uz puno prepreka, u narednim godinama studija uspjela sam da dobijem poneku stipendiju, pa i stipendiju francuske vlade, da nađem jeftin studentski stan, da se oduprem nostalgiji, da počnem da dobijam pozive za neke manje angažmane i ostanem u prelijepom i preskupom Parizu.

Tamo živim već 16 godina i Francuska je postala moj drugi dom. Prihvatili su me, pružili dosta mogućnosti za umjetnički razvoj i ja sam svima beskrajno zahvalna, a pogotovo mojoj porodici koja me uvijek bezgranično podržava, iako svi žive u Beogradu.

POBJEDA: Po čemu je specifično violončelo na kojem svirate?

BOGDANOVIĆ: Instrument je pravljen za mene. Fantastič-

ni francuski graditelj Frank Ravatin napravio ga je po mojoj porudžbini i čak ima prelijepu posvetu ispisanu u unutrašnjosti. Drvo koje je izabrao, a sačuvalo za moje čelo (od tog parčeta drveta napravljena su samo tri njegova instrumenta), dolazi iz šume u kojoj je Stradivari birao materijal za svoje instrumente. To violončelo je moj veliki ponos jer sam uspjela sama da ga kupim. Naime, prijavila sam se na internacionalno takmičenje čelista „Aldo Parisot“ u Koreji 2007. Odlučila sam da to bude moje posljednje takmičenje i da, ako kojim slučajem pobijedim, kupim sebi instrument. To je bilo jedino rješenje, jer svoj instrument nijesam imala. Nagrada koja se dodjeljivala bila je samo jedna, ali ogromna - uz finansijski dio, bili su uključeni i debi koncert u Karnegi holu, kao i rising stars turneja po Koreji. Smislila sam da mi je to

ta šansa, pripremila sam se najbolje što sam mogla i - pobijedila.

POBJEDA: Čime se mjeri uspjeh jednog ozbiljnog muzičara?

BOGDANOVIĆ: Ja mislim istrajnošću. Jako je lako u današnje vrijeme skrenuti nekim putem i doći do lake i prolazne „slave“, a onda da vas zaborave isto tako lako kao što ste tu i stigli. Klasična muzika se uči, prenosi, studira, vježba... provode se sati i sati za instrumentom da bi se postigao određeni nivo i sposobnih svirača ima jako puno. Ako ste talentovani to nije dovoljno, to je odličan početak, ali ako nemate disciplinu i istrajnost, onda to ne vrijedi. Morate stalno da radite na sebi i cio proces je predivan kada ste posvećeni tome. Mnogi ljudi ne razumiju naš način života. Jedno je vježbati repertoar, pripremati koncerte i primijeniti naučeno. Ali, tu su i česta putovanja koja na prvi pogled mogu da djeluju jako zabavno, ali u suštini su naporna kad sjedite satima u avionu, vozu, kolima, mijenjate vremenske zone, muzičke partnere... Često se desi da pripremate u kratkom roku koncert sa ljudima koje u životu nijeste nikad vidjeli i možda nećete više ukrstiti puteve, ali koncert se mora osigurati na najvišem nivou. Morate biti spremni na sve i biti dovoljno otvorenog uma da biste se prilagodili. U takvim situacijama lako se prepozna ozbiljan i neozbiljan umjetnik.

POBJEDA: Šta mislite o načinu promovisanja klasične muzike na ovim prostorima?

BOGDANOVIĆ: Odgovornost novinara i medija prema kulturnim dešavanjima jako je bitna i igra ogromnu ulogu, kako u teatru, filmu, slikarstvu, tako i u promovisanju klasične muzike. Klasične muzike nikada neće biti previše, ali na nama je na koji način je predstavljamo. Voljela bih kad bi poneki mediji preuzeli tu vrstu odgovornosti i malo manje izvještavali o nekim trivijalnim stvarima, ili makar pružili ljudima izbor o čemu da čitaju. Uvijek se iznenadim da na našim prostorima ima mlađe publike, što u Francuskoj ili Njemačkoj nije slučaj. Treba tim stvarima da se ponosimo. Mladi su kod nas dovoljno radoznali i treba im omogućiti dotok informacija, jer mislim da nije tačno da postoji nezainteresovanost.

POBJEDA: Kakva je francuska scena kada je u pitanju umjetnička muzika?

BOGDANOVIĆ: Francuska je zemlja s najvećim brojem ljetnjih festivala, ali ne mogu da ne primijetim da se nekad čini da kvalitet nije toliko bitan ako određeni muzičari uspiju da napune salu, što u ovom kriznom ekonomskom periodu postaje slučaj. Međutim, izgradili su i uložili dosta novca u prelijepu novu salu filharmonije, koja uliva nadu putem mnogobrojnih edukativnih aktivnosti za najmlađe. Do sada, Pariz nije imao salu takvog kapaciteta. Francuska je jedina zemlja u Evropi koja na finansijski način podržava status slobodnog umjetnika i koja takvima obezbjeđuje mjesečne plate, ako opravdano određeni broj angažmana u striktnom vremenskom roku. Na taj način, država podržava umjetnike i štiti na neki način svoje festivale.

Rosanda MUČALICA

Umjesto cvijeća, četka na poklon

POBJEDA: Kako je svirati u dvorani koja nije koncertna? Kakva su vaša iskustva sa koncerta u manjim gradovima?

BOGDANOVIĆ: U svijetu se, ne tako rijetko, dešava da se koncerti sviraju na raznim mjestima u cilju približavanja klasične muzike najrazličitijim krugovima ljudi. U Italiji to su često teatri poznati po suvoj akustici, u Francuskoj crkve ili koncerti

na otvorenom... U Holandiji sam svirala u mlinu, a i u jednoj fabrici gdje sam, umjesto buketa cvijeća, dobila četku za pranje na poklon... Svirala sam i u marokanskoj medini, koreanskom bioskopu, kongresnim salama, u cirkusu, u bolnicama, kao i u polju, ali i u velikim salama kao što su Karnegi hol, Berlinska filharmonija... Nekada se prijatno iznadite akustikom, nekad

ne, ali naš zadatak je da se adaptiramo svakoj akustici i svim uslovima (hladno, toplo, vlažnost vazduha itd). Nekad, nažalost, instrument trpi te promjene i tu ne možete ništa. Primijetila sam da je u vašoj sali dodato diskretno ozvučenje i mislim da je to odlična ideja dok čekate pravu koncertnu dvoranu. Dobro je iskoristiti i takve alternativne metode, dok god zvuk nije izobličten.